

Unia Europejska, Rosja a konflikty energetyczne na Wschodzie – perspektywy zmian

Joanna Kamińska

Obecny konflikt gazowy między Rosją a Ukrainą nie jest niczym nowym, gdyż podobne sytuacje zdarzały się już wiele razy, nie tylko na Ukrainie, ale również w szerszej rozumianym „wspólnym sąsiedztwie” Unii Europejskiej oraz Rosji. Nowy element tej gry stanowi czeska prezydencja UE, bezpośrednio dotknięta zmniejszeniem dostaw surowca, i w związku z tym aktywnie zaangażowana w rozwiązanie konfliktu oraz nagłośnienie istniejącego stanu rzeczy. Jako jeden z byłych krajów satelickich Związku Radzieckiego Republika Czeska zdaje sobie sprawę, że gra toczy się nie o gaz, ale o wypracowanie nowego modelu współpracy między Unią Europejską a Rosją – modelu, w którym to Rosja chce być silniejszym partnerem. Należy zauważyć, iż polityka ta może zakończyć się sukcesem Federacji Rosyjskiej, jeśli Unia nie wypracuje w końcu wspólnego podejścia do stosunków z Rosją, a także do kwestii bezpieczeństwa energetycznego.

Unijny podział Wschód-Zachód oraz kwestie energetyczne

Nowe kraje członkowskie już wielokrotnie podkreślały potrzebę spójnej unijnej polityki energetycznej, w szczególności w stosunku do Rosji, jednak do tej pory głos ten nie został usłyszany w Brukseli. W kwestii polityki energetycznej *consensus* jest niewątpliwie trudny do osiągnięcia, gdyż państwa członkowskie mają rozbieżne punkty widzenia. Specjalne stosunki niektórych starych krajów członkowskich UE z Rosją w sferze sektora energetycznego uniemożliwiają podjęcie bardziej radykalnych kroków w tym zakresie, gdyż państwa te obawiają się przede wszystkim pogorszenia kontaktów z Moskwą.

Dla nowych członków jest jednak jasne, iż spór gazowy jest konfliktem politycznym, a Rosja ciągle uważa, iż kraje z obszaru postsowieckiego należą do rosyjskiej strefy wpływów, w związku z czym stosuje 'paliwowo-gazowy terrorizm', aby zmusić rządy państw postsowieckich do większej uległości. Dla członków UE z Europy Środkowej i Wschodniej, system ten brzmi dość znajomo, gdyż podobna 'dyplomacja energetyczna' była stosowana w stosunku do krajów bałtyckich w 1992, w odwecie za wezwanie do wycofania wojsk rosyjskich z ich terytoriów.¹ Obecny konflikt jest więc w znacznym stopniu nakierowany na UE, celem zaprezentowania odrodzonej siły Rosji, a także na byłe kraje sowieckie, aby przypomnieć im, kto jest głównym graczem w regionie.

Kwestie bezpieczeństwa energetycznego stały się jednym z głównych priorytetów Unii Europejskiej, przede wszystkim z powodu rosnącej niestabilności poczyną producentów oraz wzrostu zapotrzebowania na surowce na światowych i europejskich rynkach. Bezpieczeństwo energetyczne, czyli 'dostęp do zasobów energetycznych niezbędnych do nieprzerwanego rozwoju potęgi państwa'², a w szczególności 'do udostępnienia tanich, zróżnicowanych oraz rzetelnych dostaw gazu oraz paliw'³ danemu państwu, lub grupie państw, oraz zapewnienie infrastruktury dostarczających te surowce, stało się priorytetem dla UE, odkąd kraje będące niemal w całości zależne od jednego producenta zostały jej członkami w 2004 roku. Wysokie ceny ropy, niewielka produkcja surowców energetycznych w UE, podzielony rynek energetyczny, niebezpieczeństwo ataków terrorystycznych na infrastrukturę gazowo-paliwową, a także rosyjska zdolność do używania zasobów energetycznych w celach politycznych w dużym stopniu wpływa na wzrost obaw dotyczących bezpieczeństwa energetycznego w UE.⁴

Zagadnienie europejskiego bezpieczeństwa energetycznego jest związane właśnie z tymi trzema problemami: kwestią transportu oraz infrastruktury dostaw surowców, uzależnieniem od jedyne go producenta oraz równowagą między interesami i potrzebami UE i jej członków z jednej strony, a prywatnymi firmami w krajach europejskich z drugiej.⁵ Ponadto kraje członkowskie UE niechętnie podchodzą do scedowania odpowiedzialności za narodowe polityki energetyczne na rzecz Unii, co powoduje brak spójnej i wspólnej strategii bezpieczeństwa energetycznego.

Rosnąca zależność od rosyjskich źródeł energetycznych spotyka się z dużym oporem ze strony nowych krajów członkowskich, pragnących zdywersyfikować dostawy gazu do UE. Oczywistym jest, iż Rosja pozostanie głównym dostawcą energii na rynki europejskie, więc zarówno spójna polityka UE wobec tego partnera, jak i określenie jasnych zasad dotyczących rynku paliwowego jest niezbędne.

Niezaprzeczalnie Rosja jest jednym z głównych graczy na światowej scenie energetycznej, oraz największym producentem i eksporterem gazu. W roku 2004 29% gazu ziemnego w Unii Europejskiej pochodziło z Rosji, w roku 2007, po akcesji nowych państw – już 50%.⁶ Zależność niektórych nowych członków UE od rosyjskiego gazu sięga nawet 100% (patrz Aneks 1). W związku z wysoką wzajemną zależnością na linii UE i Rosja, współpraca na jasno określonych regułach pozostaje kluczowym elementem polityki zewnętrznej UE.

Głównym problemem w stosunkach UE-Rosja w zakresie współpracy energetycznej pozostaje cel, który przyświeca zaangażowaniu obu partnerów w dialog dotyczący rynków energetycznych. Unia pragnie, by Rosja otworzyła swój rynek energetyczny i zbudowała klimat przyjazny zagranicznym inwestycjom. Rosja

chce przede wszystkim ochronić swój rynek, ale pragnie także zdobyć fundusze na modernizację sektora paliwowego. Nie da się ukryć, iż dialog dotyczący energii cierpi z powodu niejednolitej postawy krajów członkowskich. Niektóre państwa pozwoliły sobie na zbyt dużą penetrację rodzimych rynków paliwowych przez Gazprom, mimo silnego sprzeciwu pozostałych partnerów unijnych.

Rosyjska 'tajna broń': Gazprom

Głównym filarem rosyjskiej polityki zagranicznej jest promocja Gazpromu, firmy dominującej w rosyjskim sektorze paliwowym, której przedsięwzięcia we 'wspólnym sąsiedztwie' już od dawna stanowią instrument polityki zagranicznej Rosji.⁷ Rosnący apetyt Gazpromu na przejęcie infrastruktury paliwowej nie tylko w Europie Wschodniej, ale również Zachodniej, a w szczególności transakcje zawarte w ciągu ostatnich lat nakazują stawiać wiele pytań dotyczących dominacji Gazpromu w Europie.

Jako że Rosja tradycyjnie oferowała tani gaz swoim postsowieckim sąsiadom⁸, sprzedając go za cenę niższą niż rynkowa, spodziewano się, iż w erze globalnego wzrostu cen surowców energetycznych również te kraje będą musiały stawić czoła podwyżce. Jednak rosyjska metoda aplikowania nowych cen republikom postsowieckim udowodniła, iż ceny surowców stały się narzędziem politycznym, a nie ekonomicznym. Nagłe przerywanie dostaw gazu, i towarzyszące im ogłoszenie nowych, 'europejskich' cen, wraz z bardzo krótkim okresem spłacenia długów stały się niemalże regułą dla Ukrainy, która od 2006 roku corocznie boryka się z tym problemem. W 2006 roku Gazprom w ciągu nocy zmienił cenę z 50\$ na 230\$ za 1000 metrów sześciennych, ignorując umowę zawartą z rządem Kuczmy w roku 2004, według której cena 50\$ powinna pozostać niezmienną do roku 2010.⁹

Rosja wydaje się być wyjątkowo surowa dla tych państw, które przejawiają proeuropejskie aspiracje i deklarują chęć zbliżenia z UE. Gruzja doświadczyła przerwania dostaw surowców w 2006 roku, niedługo po ukonstytuowaniu się rządu proamerykańskiego prezydenta Saakaszwilego. Z podobnym problemem zetknęła się Mołdawia w 2006 roku, gdy niektórzy liderzy zaczęli głośniej ujawniać swoje europejskie aspiracje. Dostawy zostały wznowione, gdy Mołdawia zgodziła się oddać 13% udziałów w MoldovaGaz Rosji.¹⁰ Nawet Białoruś, najbardziej lojalny sojusznik Rosji, nie uniknęła gróźb przerwania dostaw, które doprowadziły do zwiększenia udziałów Gazpromu w Beltransgaz.

Wymienione wydarzenia wywołują stałe zaniepokojenie nowych członków UE, którzy próbują ograniczyć ekonomiczne wpływy Gazpromu w całej Europie, zaś polityczne w Europie Wschodniej, na Kaukazie oraz w Azji. To właśnie nowe państwa członkowskie są w stanie zrozumieć, iż UE potrzebuje *novum* w postaci

atrakcyjnej oferty dla wschodnich partnerów, aby ograniczyć rosyjskie wpływy i pokazać, iż UE jest obecna również w tej części świata. Jednak do tej pory UE nie znalazła odpowiedzi na obawy zarówno nowych państw, jak i swoich wschodnich partnerów.

Wnioski

Bezpieczeństwo energetyczne w regionie 'wspólnego sąsiedztwa' stanie się wkrótce głównym tematem wschodniej agendy UE, ponieważ Gazprom – ze względu na ograniczone zasoby krajowe, kryzys ekonomiczny w Rosji spowodowany spadkiem cen ropy i gazu mających znaczny wpływ na gospodarkę narodową – planuje dalszą ekspansję na terytorium krajów postsowieckich. Żadna zmiana w ekspansywnej polityce rosyjskiej nie będzie możliwa, dopóki Unia nie wypracuje wspólnej wizji polityki energetycznej oraz wspólnej polityki wobec Rosji.

* * * * *

Joanna Kamińska – doktorantka na Uniwersytecie Londyńskim, w Royal Holloway College. Jej zainteresowania badawcze obejmują Wspólną Politykę Zagraniczną i Bezpieczeństwa UE (WPZiB), stosunki Unii Europejskiej ze wschodnimi sąsiadami, Europejską Politykę Sąsiedztwa (EPS), polską politykę zagraniczną oraz bezpieczeństwo energetyczne. Jest ekspertem w Centrum Globalnego Bezpieczeństwa Energetycznego ORKASE oraz w Fundacji im. Kazimierza Pułaskiego.

Fundacja im. Kazimierza Pułaskiego jest niezależną, apolityczną instytucją, której misją jest propagowanie wolności, sprawiedliwości i demokracji, oraz wspieranie działań mających na celu umacnianie społeczeństwa obywatelskiego. Fundacja prowadzi swoją działalność zarówno w Polsce jak i za granicą ze szczególnym uwzględnieniem Europy Środkowej i Wschodniej jak i Ameryki Północnej.

Fundacja mogła powstać dzięki przemianom politycznym, które nastąpiły w Polsce po 1989 roku. Ideały generała Kazimierza Pułaskiego (wolność, sprawiedliwość i demokracja) stanowią inspirację dla wszelkich inicjatyw podejmowanych przez Fundację. Działania Fundacji obejmują m.in.: prowadzenie badań naukowych, opracowywanie publikacji i analiz, przygotowywanie seminariów oraz konferencji, edukowanie i wspieranie liderów
www.institutprzywodztwa.pl

Fundacja jest organizatorem Warszawskiego Regionalnego Kongresu Organizacji Pozarządowych www.warsawcongress.pl, Akademii Młodych Dyplomatów www.akademia.diplomacy.pl oraz wydawcą Platformy Komunikacyjnej dla Organizacji

Pozarządowych www.non-gov.org

Fundacja przyznaje Nagrodę im. Kazimierza Pułaskiego "Rycerz Wolności" dla wybitnych postaci zasłużonych w promowaniu demokracji. Nagrodę dotychczas otrzymał profesor Władysław Bartoszewski, profesor Norman Davies, Alaksandar Milinkiewicz, lider demokratycznej opozycji na Białorusi oraz prezydent Lech Wałęsa.

Fundacja Pułaskiego jest jedną z dwóch polskich organizacji pozarządowych posiadających status organizacji partnerskiej Rady Europy. Więcej o Fundacji na www.pulaski.pl

Komentarz Międzynarodowy Pułaskiego to pogłębione analizy istotnych dla Polski zagadnień z zakresu polityki międzynarodowej, gospodarki światowej bądź bieżących wydarzeń w polskiej polityce. Dokument publikowany jest w dwóch wersjach językowych, polskiej i angielskiej. Osoby chcące publikować swoje oryginalne prace w Komentarzu proszone są o kontakt z Redaktorem Naczelnym p. Dominikiem Jankowskim djankowski@pulaski.pl. Żeby regularnie otrzymywać kolejne numery KMP należy podać swój e-mail na stronie www.pulaski.pl

The EU, Russia and energy wars in the EU Eastern neighbourhood – prospects for change

Joanna Kamińska

Current gas dispute between Russia and Ukraine is nothing novel as similar events had taken place many times before, not only in Ukraine but also in wider EU-Russia 'shared neighbourhood'. What is novel is the context, as the EU Czech Presidency, directly touched by the cut off of the gas supplies made the conflict more visible within the EU. As one of the post-soviet satellites, Czech Republic knows that the Ukraine-Russia dispute is not about the gas, but about establishing new relationship between the EU and Russia, the relationship in which Russia is a stronger partner. Russia will succeed unless the EU finally reaches the common approach towards Russia and energy security issue.

East-West EU Division and Energy question

The new EU members have raised their voice already many times calling for more coherent EU policy towards Russia, specifically concerning the energy security, but their voice was not listened. It is difficult to reach consensus on the issues connected with the energy security, as the positions and approaches of various member states differ. Many of the so called old EU countries also have special relations in the energy sector with Russia established long time ago, and oppose any actions that could have negative impact on this relationship.

For the new EU members it is clear however, that it is all political, as Russia still perceives post-soviet countries as their sphere of influence and is exerting the 'gas and oil terrorism' to influence the governments. It also sounds familiar to them, as the 'energy diplomacy' was, for example, used against the Baltic States in 1992, in retaliation for Baltic demands that Russia have to remove its military forces from the region.¹¹ The current dispute is aimed at the EU, to show the strength of Russia, and at the former Soviet states, to remind them who is the key player in the region.

The question of energy security hits currently the top of the EU agenda, as it an issue of the major importance for the European Union due to the growing instability of the major producers and rising demand from the global and European markets. Energy security, so the 'assurance of ability to access the energy resources required for the continued development of national power'¹², and more specifically 'its provision of affordable, reliable, diverse, and ample supplies of oil and gas'¹³ to the state or group of states and an infrastructure to deliver

those raw materials to the markets became a key term for the EU, as the majority of its members since 2004 are completely dependent on one supplier. High energy prices, declining European energy production, fragmented internal European energy market, as well as the threat of terrorist strikes against energy infrastructure, and Russia's willingness to use its energy power to realize political aims highly affect the growing concern about the energy security in the EU.¹⁴ The question of the European energy security is connected with those three major problems: the issues of transport and infrastructure of energy supplies, dependence on main and singular producers, as well as the balance of the needs of the EU and its member states on one side and private companies on the other.¹⁵ The EU members are also reluctant to cede national sovereignty over the energy security issues to the EU level which stops the EU from building more coherent and unified energy security strategy.

Growing dependence on the Russian resources meets strong opposition coming from new EU members, arguing that Russia is not a reliable partner for the EU and that the EU energy sector needs to be diversified. It is clear that Russia will remain the main EU energy supplier for decades, and therefore achieving coherent EU policy towards Russia as well as clarification of main issues concerning the energy sector is crucial.

Russia is a major player on the world energy scene, and both the world's largest gas producer and exporter. In 2004 European Union's member states imported from Russia 29% of their natural gas, in 2007 the number reached 50% for the EU-27.¹⁶ The dependence on the Russia natural gas reaches even 100% in some of the Eastern European states, as the diagram below shows (Annex 1). Due to the strong interdependence between those two partners the good and clearly defined cooperation with Russia remains crucial part of the EU external relations.

The main problem here remains the major objective of the EU and Russia involvement in the dialogue on the energy. The EU wants Russia to open the energy market and create investment friendly climate and Russia wants to protect its market, but also gain funds for its modernization. It also needs to be mentioned that the EU-Russia energy dialogue suffers from the lack of unified position on the EU side, as some of the EU members enabled GAZPROM influence in their energy sector, even though there was a strong opposition from others Europeans.

Russian 'secret weapon': Gazprom

The main pillar of the Russian foreign policy is the promotion of the major gas company, Gazprom, as its major purchases in the Russian neighbourhood become the part of the Russian foreign policy¹⁷ and major instrument of influence. Gazprom's growing appetite on the Eastern European and European pipelines and gas networks, and recent purchases

raise many concerns over the company's domination in Europe.

Russia has 'traditionally given dirt cheap gas to its former Soviet neighbours'¹⁸ allowing them to buy energy on low prices, therefore it was expected that growing global energy prices was also be extended on the Soviet former states. However, the method that Gazprom is using to adopt higher energy prices in Eastern Europe, demonstrates rather that the actions are rather policy that profit driven. The gas supplies are suddenly cut off and new 'European' prices announced with a very short time ultimatum for new prices, as it has been annually in the case of Ukraine since 2006. In 2006 Gazprom has increased the price overnight reaching from \$50 to \$230 per 1,000 cubic meters, ignoring the 2004 agreement between the Kuchma government and Gazprom, according to which the price should remain \$50 until 2010.¹⁹ It was also spotted that Russia has been especially harsh on those countries that have pro-European aspirations and declare the will of rapprochement in relations with the EU. Georgian energy supplies from Russia were cut off in 2006, not long after the establishment of pro-Western government of Saakashvili. Also Moldovan energy supplies were cut off by Russian supplier in January 2006, after the objection to the double gas prices and not long after the European declarations of some of the country's leaders. The supplies were restored after Moldova agreement to give Gazprom, already the majority shareholder, Transnistria's 13% stake in MoldovaGaz.²⁰ Even Belarus, the most loyal Russian ally, was subjected to energy cut off pressures, which resulted with a price agreement but also Gazprom's stake in Beltransgaz.

All those actions cause major concerns amongst the new EU members, which try, to alert the EU against the major influences of Gazprom in Europe and also political influences in Eastern Europe and Central Asia. The EU new comers seem to understand that the EU needs to offer new, attractive options to the Eastern Neighbourhood, such as for example the European membership perspective to be able to limit the Russian influences in the region and to highlight EU growing actorness in the region. But the EU fails to respond to both the fears of the new EU members as well as Eastern neighbours.

Conclusion

The energy security in the 'shared neighbourhood' will become one of the major themes on the EU agenda soon, as Gazprom is expected to expand more due to the limitation to its own recourses and economic decline because of the drop of the oil and gas prices which had a significant impact on the Russian economy. No change in the Russian policy is expected unless the EU sands united and will work out a coherent vision and policy towards Russia and energy policy.

* * * * *

Joanna Kamińska – doctoral candidate at Royal Holloway, University of London. Her research interests include the Common Foreign and Security Policy of the EU (CFSP), EU relations with Eastern neighbours, the European Neighbourhood Policy (ENP), Polish foreign policy and energy security. She is an expert of the Centre of Global Energy Security ORKASE and of the Casimir Pulaski Foundation.

The Casimir Pulaski Foundation is an independent, non-partisan institution with a mission to promote freedom, equality and democracy as well as to support actions of strengthening civil society. The foundation carries out activities both in Poland and abroad, among others in Central and Eastern Europe and in North America.

The Casimir Pulaski Foundation was founded due to political changes that took place in Poland after 1989. The principal values of Casimir Pulaski (freedom, justice and democracy) are an inspiration for every initiative undertaken by the Foundation. A few of the Foundations activities include: conducting scientific research, preparing publications and analyses, organizing seminars and conferences, providing education and support for leaders www.instytutprzywodztwa.pl

The Foundation is the main organizer of the Warsaw Regional NGOs Congress www.warsawcongress.pl, the Academy of Young Diplomats www.akademia.diplomacy.pl and publisher of the Communication Platform for Non-Governmental Organizations www.non-gov.org

The Foundation also awards the Casimir Pulaski Prize "The Knight of Freedom" to outstanding people who have made a significant contribution in promoting democracy. So far the prizewinners were: professor Władysław Bartoszewski, former minister of foreign affairs of Poland, historian professor Norman Davies, Aleksandar Milinkiewicz, leader of democratic opposition in Belarus and Lech Wałęsa, former President of Poland.

The Casimir Pulaski Foundation is one of only two Polish institutions that have a partnership status with the Council of Europe. More about Foundation at: www.pulaski.pl

Pulaski Policy Papers are analyses of foreign policy, international economy and domestic politics issues, essential for Poland. The papers are published both in Polish and English. Researchers willing to publish new articles in Pulaski Policy Papers are asked to contact the

Chief Editor Mr Dominik Jankowski
djankowski@pulaski.pl If you would like to receive new issues of PPP please add your e-mail at www.pulaski.pl

Przypisy końcowe / Endnotes

¹ Smith C., *Security implications of Russian energy policies*, CEPS Policy briefs, no 90/January 2006.

² Kalicki J.H., Goldwyn D. L., *Energy and Security: Toward a New Foreign Policy Strategy*, 2005, s. 9.

³ Op. cit.

⁴ Belkin P. (2007) *The European Union's Energy Security Challenges*, CRS Report for Congress, <http://fas.org/sgp/crs/row/RL33636.pdf> [17.02.2008]

⁵ Lynch D. (2004) *Energy as a security challenge for the EU*, Institute for Security Studies of the European Union, <http://www.iss-eu.org> [18.02.2008]

⁶ Belkin P. (2007) a także Cleutinx C. (2007) *The EU-Russia energy Dialogue*, European Commission, http://ec.europa.eu/energy/russia/presentations/index_en.htm [18.02.2008]

⁷ Samkhalov V. (2007) *Relations within the EU-Ukraine and Russia triangle: 'zero sum game' or not?* ISS EU Occasional Paper, no 68, September 2007.

⁸ Barysch K. (2006) *The EU and Russia: From principle to pragmatism*, Centre for European Reform, London, November 2006.

⁹ Smith C. (2006) *Security implications of Russian energy policies*, CEPS Policy briefs, no 90/January 2006.

¹⁰ Woehrel S. (2007) *Russian Energy Policy Towards Neighboring Countries*, CRS Report for Congress, November 2007, <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL34261.pdf> [19.02.2008]

¹¹ Smith C. (2006) *Security implications of Russian energy policies*, CEPS Policy briefs, no 90/January 2006.

¹² Kalicki J.H., Goldwyn D. L. (2005) *Energy and Security: Toward a New Foreign Policy Strategy*, p. 9.

¹³ Op. cit.

¹⁴ Belkin P. (2007) *The European Union's Energy Security Challenges*, CRS Report for Congress, <http://fas.org/sgp/crs/row/RL33636.pdf> [17.02.2008]

¹⁵ Lynch D. (2004) *Energy as a security challenge for the EU*, Institute for Security Studies of the European Union, available from <http://www.iss-eu.org> [18.02.2008]

¹⁶ Belkin P. (2007) and see also Cleutinx C. (2007) *The EU-Russia energy Dialogue*, European Commission, http://ec.europa.eu/energy/russia/presentations/index_en.htm [18.02.2008]

¹⁷ Samkhalov V. (2007) *Relations within the EU-Ukraine and Russia triangle: 'zero sum game' or not?*, ISS EU Occasional Paper no 68, September 2007.

¹⁸ Barysch K. (2006) *The EU and Russia: From principle to pragmatism*, Centre for European Reform, London, November 2006.

¹⁹ Smith C. (2006) *Security implications of Russian energy policies*, CEPS Policy briefs, no 90/January 2006.

²⁰ Woehrel S. (2007) *Russian Energy Policy Towards Neighboring Countries*, CRS Report for Congress, November 2007,

Pulaski Policy Papers

No. 3/09
3 II 2009

www.pulaski.pl

Komentarz Międzynarodowy Pułaskiego

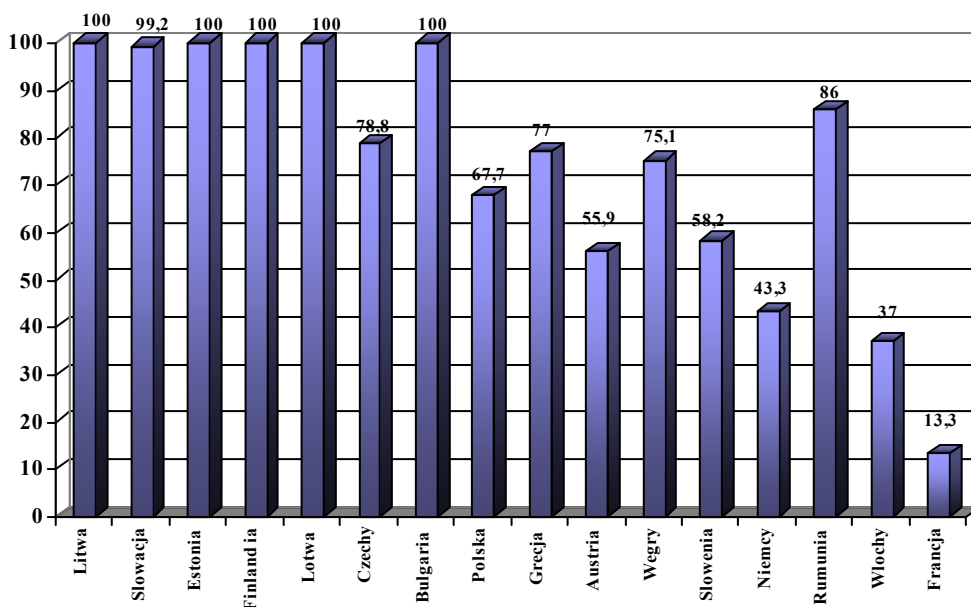
Warsaw, Poland

<http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL34261.pdf>
[19.02.2008]

Aneks 1/ Annex 1

Wykres 1: Dane z 2007 IEA, Natural Gas Information 2008 (za Ośrodki Studiów Wschodnich)

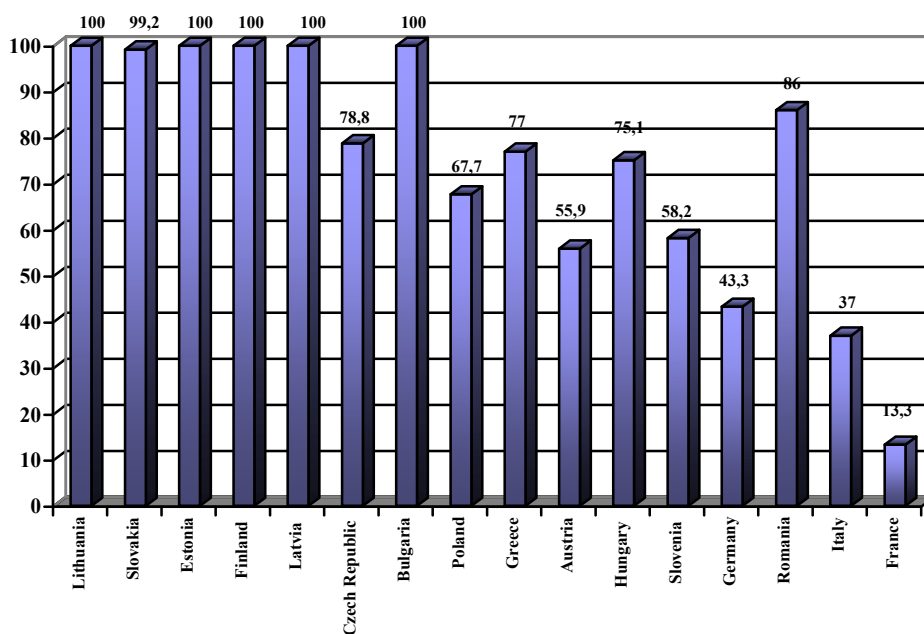

Figure 1: Data for 2007 IEA, Natural Gas Information 2008 (Centre for Eastern Studies, Warsaw)

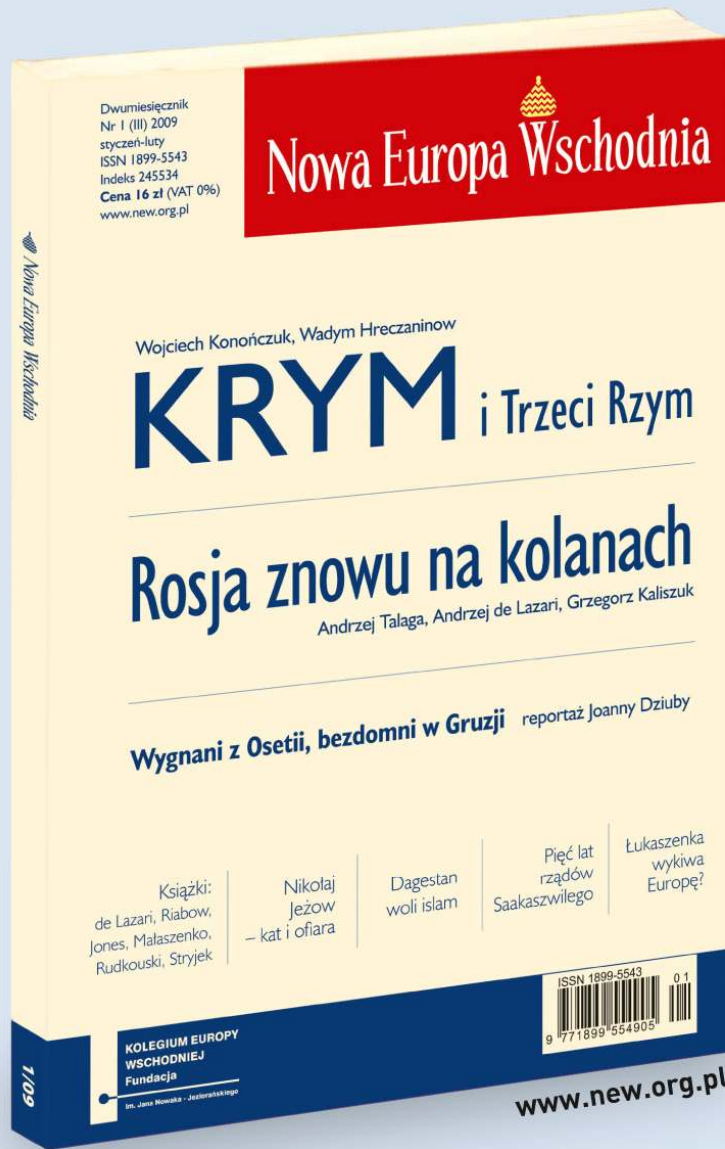

REKLAMA

Azja Centralna • Białoruś • Kaukaz • Rosja • Ukraina

Dwumiesięcznik poświęcony
sprawom wschodnim

Dwumiesięcznik
Nr 1 (III) 2009
styczeń-luty
ISSN 1899-5543
Indeks 245534
Cena 16 zł (VAT 0%)
www.new.org.pl

Nowa Europa Wschodnia

Wojciech Konończuk, Władimir Hreczaninow

KRYM i Trzeci Rzym

Rosja znowu na kolanach

Andrzej Talaga, Andrzej de Lazari, Grzegorz Kaliszuk

Wygnani z Osetii, bezdomni w Gruzji reportaż Joanny Dziuby

Książki:
de Lazari, Riabow,
Jones, Małaszenko,
Rudkouski, Stryjek

Nikolaj
Jeżow
– kat i ofiara

Dagestan
woli islam

Pięć lat
rządów
Saakaszwilego

Łukaszenka
wykiwa
Europę?

KOLEGIUM EUROPY
WSCHODNIEJ
Fundacja

ul. Jana Nowaka - Jęziorańskiego

www.new.org.pl

Informacja • Analiza • Publicystyka • Reportaż • Historia • Literatura • Muzyka

KOLEGIUM EUROPY
WSCHODNIEJ
Fundacja

Im. Jana Nowaka - Jęziorańskiego

